ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Зубенка Сергія Євгеновича «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» (галузь знань 26 «Цивільна безпека»)

Дисертація Зубенка С.Є. «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 262 – «Правоохоронна діяльність» (галузь знань 26 «Цивільна безпека») виконана в науково-дослідній лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Донецького державного університету внутрішніх справ (28 листопада 2023 року протокол № 6, змінена 04 лютого 2025 року протокол № 6).

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Зубенка Сергія Євгеновича «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України» підготовлений за результатами попереднього розгляду цієї дисертації та публічної презентації Зубенком С. Є. наукових результатів зазначеної дисертації, який відбувся 14 вересня 2026 року (протокол спільного засідання науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка, кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування НПУ, кафедри державно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту від 14 вересня 2026 року № 1). Рецензенти:

1) Одерій О.В. доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування НПУ;

2) Шульга А.О. кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Актуальність теми дослідження «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України» зумовлена тим, що вихід злочинності за межі однієї держави та набуття нею транснаціонального характеру є викликом для правоохоронних органів як окремих держав, так і міжнародної спільноти в цілому. Саме тому представники державних органів різних країн та міжнародних організацій об'єднують зусилля та активізують міжнародну співпрацю під час розслідування кримінальних правопорушень шляхом підписання міжнародних

договорів та угод про надання міжнародної правової допомоги під час кримінального провадження. Крім того, зростання організованої злочинності, розширення масштабів діяльності транснаціональних злочинних груп, охоплення багатьох країн світу та посилення впливу транснаціональної злочинності на соціальні та економічні сфери суспільного життя вимагає налагодженої та дієвої взаємодії правоохоронних органів держав та міжнародних організацій з метою протидії злочинності та розслідування кримінальних правопорушень.

Міжнародне співробітництво та надання міжнародної правової допомоги під час кримінального провадження забезпечує обмін інформацією між правоохоронними органами окремих держав та міжнародними організаціями, отримання та долучення доказів до матеріалів кримінального провадження, затримання та передачу злочинців, а також сприяє проведенню процесуальних дій та інших заходів, необхідних для розслідування кримінального провадження.

Актуальність дисертаційного дослідження визначається ще й тим, що обрана тема безпосередньо пов'язана з реалізацією та виконанням завдань відповідно до Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (Наказ МВС України від 11.06.2020 № 454; Наказ МВС України від 26.12.2022 № 848); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки (Наказ МВС України від 21.05.2024 № 326); Тематики науково-дослідної роботи Донецького державного університету внутрішніх справ на 2020–2024 роки «Теоретичні та практичні проблеми державотворення, реформування права та правоохоронної системи в контексті євроінтеграційного вибору України» (№0120U105582); Тематики науково-дослідної роботи Донецького державного університету внутрішніх справ на 2025–2028 роки «Досудове розслідування в умовах правового режиму воєнного стану» (державний реєстраційний номер 0124U005203); Указу Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.07.2021 «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»; Указу Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 "Про Стратегію національної безпеки України"; Постанови Кабінету Міністрів України 12.12.2025 № 1647 Про затвердження Державної програми розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025–2027 роки.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що проведено комплексне дослідження теоретико-правових та організаційних засад міжнародного співробітництва під час кримінального провадження та розроблено науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вирішення проблем, які виникають під час міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, які мають певний ступінь новизни

вперше:

– виокремлено повноваження учасників спільних слідчих груп під час кримінального провадження: 1) керівник спільної слідчої групи – керуючись положеннями національного законодавства, міжнародних договорів та угод, координує діяльність групи, визначає напрями розслідування, узгоджує плани проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій, визначає порядок обміну інформацією та використання інформації, одержаної членами спільної слідчої групи, готує міжнародні запити, а також вживає усі необхідні організаційні заходи для забезпечення роботи спільної слідчої групи; 2) прокурор – здійснює процесуальне керівництво, погоджує проведення процесуальних дій, а в окремих випадках, передбачених КПК України надає дозвіл на проведення таких процесуальних дій як огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, освідування, контроль за вчиненням злочину, а також контролює дотримання прав людини та підтримання законності під час проведення процесуальних дій та обміну інформацією між компетентними органами договірних держав; 3) слідчі (представники держави, на території якої функціонує спільна слідча група) – уповноважені на проведення досудового розслідування та провадження слідчих (розшукових) та процесуальних дій, процесуального закріплення отриманих під час їх проведення відомостей та доказів, їх перевірки та оцінки; 4) відряджені члени спільної слідчої групи – не є самостійними учасниками у кримінальному провадженні, у разі присутності під час проведення процесуальних дій надають пропозиції, роз'яснення та зауваження, забезпечують передачу інформації, отриманої компетентними органами держави, представниками якої є; 5) працівники оперативних підрозділів – здійснюють оперативний супровід під час проведення слідчих (розшукових) дій, виконують доручення керівника та слідчих спільної слідчої групи, встановлюють місцезнаходження осіб, що вчинили злочин або осіб, які переховуються на території інших держав з метою уникнення кримінальної відповідальності; 6) експерти та спеціалісти – забезпечують технічну підтримку під час виявлення та фіксації доказів, вивчення цифрових доказів та проведення судових експертиз, надають висновки, консультації та роз'яснення з питань, що потребують наявності спеціальних знань;

– класифіковано заходи реалізації міжнародного співробітництва за їх функціональною спрямованістю та поділено на такі групи: 1) інформаційно-аналітичні заходи (обмін інформацією); 2) доказові заходи (проведення процесуальних дій, допит свідків, потерпілих, підозрюваних, впізнання особи, отримання зразків для експертизи, обшук приміщень та особи); 3) організаційні заходи (створення спільних слідчих груп, участь у розслідуванні представників міжнародних організацій та компетентних органів договірних держав, присутність представників компетентних органів запитуючої держави); 4) забезпечувальні заходи (вручення документів, виклик особи до слідчого або суду, тимчасова передача); 5) розшукові та примусові заходи (прикордонне переслідування, затримання та арешт особи, її екстрадиція); 6) майнові заходи (розшук, арешт і конфіскація майна); 7) спеціальні заходи (контрольована поставка, спостереження, переслідування); 8) юрисдикційні заходи (передача кримінального провадження, виконання вироків, передача засуджених осіб);

– запропоновано розроблення міжнародної цифрової платформи «Транснаціональний злочин» з метою фіксації та використання при розслідуванні транснаціональних злочинів такої інформації: дані щодо вчиненого транснаціонального злочину (вид злочину, дата, час, місце, наслідки); дані щодо особи (осіб) причетних до вчинення злочину (вік, стать, громадянство, місце народження, місце роботи, місце проживання); дані щодо учасників організованої злочинної групи, причетної до транснаціональної злочинності (кількість учасників, ролі та функції учасників, дані та ознаки учасників, відомості про вчинення інших злочинів та притягнення до кримінальної відповідальності); наявні докази (матеріальні сліди, предмети, що використовувались під час вчинення злочинів (зброя, транспортні засоби, відомості про здійснення фінансових операцій, наявність майна або активів у розпорядженні злочинців); реєстр осіб, засуджених за вчинення транснаціональних злочинів;

удосконалено:

– механізм забезпечення прав осіб, які вчинили кримінальні правопорушення під час видачі особи (екстрадиції) охоплює заходи щодо надання інформації на вимогу запитуваної держави щодо місця тримання особи, переліку конкретних гарантій дотримання прав особи, оцінки ризиків порушення прав особи та їх попередження; забезпечення заходів контролю за дотриманням прав особи, а саме: перевірка належних умов тримання під вартою, систематичний контроль стану здоров'я особи та належного медичного обслуговування, забезпечення особі правового захисту та права на справедливий суд; реагування на порушення прав особи, негайне відновлення порушених прав та притягнення винних осіб до відповідальності відповідно до чинного законодавства;

– поняття «міжнародне співробітництво», яке надано у двох аспектах: по-перше, як регламентовані міжнародним та національним законодавством процесуальні правовідносини, які передбачають узгоджену діяльність уповноважених органів та міжнародних організацій під час досудового розслідування, судового розгляду та виконання судових рішень і полягають у притягненні до кримінальної відповідальності осіб, що вчинили кримінальні правопорушення та відбування ними покарання; по-друге, як сучасний механізм забезпечення ефективного проведення кримінального провадження шляхом обміну інформацією, надання міжнародної правової допомоги та провадження процесуальних дій компетентними органами іноземних держав за межами юрисдикції держави, яка здійснює досудове розслідування;

– перелік відомостей, які доцільно зазначати у запиті про надання міжнародної правової допомоги: 1) повна назва компетентного (центрального) органу, що направляє запит і звертається до запитуваної сторони із запитом про надання міжнародної правової допомоги; 2) повна назва компетентного (центрального) органу держави до якої направляється запит; 3) посилання на положення міжнародного або двостороннього договору, яким передбачено зобов'язання договірних держав щодо надання міжнародної правової допомоги; 4) інформація щодо кримінального провадження за яким направляється запит;

5) кваліфікація кримінального правопорушення та фактичні обставини справи; 6) обґрунтування необхідності надання міжнародної правової допомоги або проведення процесуальних дій; 7) вид процесуальних дій, які необхідно провести, а також окремі вимоги стосовно їх проведення; 8) інформація щодо осіб, відносно яких необхідно провести процесуальні дії; 9) дані про особу правопорушника та відомості про повідомлену підозру; 10) перелік питань, які необхідно з'ясувати під час проведення процесуальної дії; 11) відомості або перелік об'єктів, які необхідно вилучити під час проведення процесуальної дії; 12) відомості щодо документів або об'єктів, які необхідно передати запитуючій стороні; 13) місцезнаходження осіб, документів або об'єктів щодо яких необхідно провести процесуальні дії; 14) перелік документів, які додаються до запиту та розпорядження щодо них;

дістало подальшого розвитку:

– запропоновано до системи правоохоронних органів України, уповноважених на здійснення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження та надання взаємної правової допомоги віднести: центральні органи України (Офіс Генерального прокурора, МЮ України, НАБ України); правоохоронні органи, які відповідно до покладених на них повноважень забезпечують міжнародне співробітництво (ДБР, НП України, МВС України, ДПС України, БЕБ України). До системи компетентних органів іноземних держав та міжнародних організацій у сфері міжнародного співробітництва під час кримінального провадження належать: міжнародні організації (МКС, Інтерпол); регіональні організації (Європол, ОБСЄ); компетентні органи іноземних держав;

– встановлено, що у питанні розшуку, арешту та конфіскації майна доцільно виділити коло проблем, серед яких основними є: тривалість процедури міжнародної правової допомоги, що полягає у розгляді запиту про розшук, арешт або конфіскацію майна компетентними органами, його перевірки та прийняття відповідних рішень; відмінності у національному законодавстві та міжнародних договорах щодо процедури розшуку, арешту та конфіскації майна, отриманого злочинним шляхом; регламентація міжнародними договорами різних форм міжнародного співробітництва у питаннях розшуку, арешту та конфіскації незаконно отриманого майна; складність розшуку та встановлення активів, отриманих незаконним шляхом, що пов'язане з їх ретельним приховування злочинцями, зокрема використання криптовалют; неоднозначний підхід щодо визнання вироків чи інших рішень судів запитуючої сторони щодо конфіскації майна; недостатнє регулювання та відсутність механізму моніторингу криптовалюти;

– наголошено, що підвищення ефективності міжнародного співробітництва України та МКС у питаннях розслідування міжнародних злочинів можливе за допомогою запобігання правовим колізіям та усунення суперечностей між національним законодавством та міжнародними кримінальними нормами, зокрема положеннями Римського статуту; визначення деталізованих алгоритмів взаємодії компетентних органів щодо розслідування міжнародних злочинів; закріплення єдиних стандартів отримання та

документування доказів вчинення міжнародних злочинів, а також впровадження спрощеного механізму передачі доказів із використанням сучасних цифрових можливостей.

Наукова обґрунтованість сформульованих наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується належною аргументованістю проведеного дослідження та їх відповідністю фундаментальним положенням науки кримінального процесу. Усі питання, що охоплюються предметом дослідження, ґрунтуються на належній нормативно-правовій і теоретичній базі.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечене використанням загальнонаукових, спеціальних та спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Діалектичний метод дозволив дослідити сучасні напрями міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Системний метод надав можливість вивчити міжнародне співробітництво під час кримінального провадження як систему, яка охоплює сучасні форми та напрями співпраці між компетентними органами держав. Статистичний метод сприяв вивченню та узагальненню статистики Офісу Генерального прокурора щодо кількості запитів про міжнародну правову допомогу, отриманих від компетентних органів іноземних держав та поданих компетентними органами України. За допомогою методів аналізу та синтезу проаналізовано форми міжнародного співробітництва та сформульовано окремі пропозиції та рекомендації щодо співпраці компетентних органів під час досудового розслідування. Формально-юридичний метод використано під час аналізу норм кримінального процесуального законодавства, міжнародних договорів та угод, що регулюють питання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Порівняльно-правовий метод дозволив визначити розбіжності між нормативним регулюванням міжнародного співробітництва національним законодавством та міжнародними договорами.

Дисертація написана грамотною українською мовою, оформлена відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Мовностилістична культура роботи достатньо висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації оформлені з дотриманням встановлених вимог.

Практичне значення отриманих наукових результатів полягає у тому, що викладені у дисертації наукові результати дослідження впроваджено та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* – під час подальших досліджень теоретико-правових засад, форм, особливостей та проблемних аспектів міжнародного співробітництва під час кримінального провадження;

– *законотворчій діяльності* – для вдосконалення положень кримінального процесуального законодавства у питаннях міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, а також підготовки проектів міжнародних договорів та угод;

– *практичній діяльності правоохоронних органів України* – можуть бути використані працівниками компетентних органів, уповноважених на забезпечення міжнародного співробітництва, зокрема підготовки запитів про міжнародну правову допомогу та виконання запитів від іноземних держав;

– *освітньому процесі* – під час підготовки навчальних посібників, методичних рекомендацій, навчально-методичних комплексів та викладання навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Досудове розслідування» у закладах вищої освіти.

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації відображено у наукових публікаціях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, тезах наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях, серед яких:

1. Зубенко С. Є. Поняття і правові основи міжнародного співробітництва. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. № 4. С. 8–15.

2. Зубенко С. Є. Правоохоронні органи у сфері міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. *Українська поліцеїстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 4. 60–67.

3. Назимко Є. С., Зубенко С. Є. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, за національним законодавством та міжнародними договорами України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 3 (36). С. 505–515.

4. Назимко Є. С., Зубенко С. Є. Міжнародне співробітництво під час розслідування міжнародних злочинів, вчинених на території України в умовах збройного конфлікту. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2026. № 1 (37). Ч. 2. С. 434–445.

5. Зубенко С. Є. Міжнародне співробітництво під час розслідування транснаціональних злочинів. *Форум права*. 2026. № 86 (2). С 169–177.

6. Зубенко С. Є. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: поняття і значення // International scientific conference (Riga, the Republic of Latvia, December 25–26, 2024). Riga : Baltija Publishing, 2024. С. 184–187.

7. Зубенко С. Є. Форми міжнародного співробітництва під час кримінального провадження // Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 26 груд. 2024 р.). Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 271–274.

8. Зубенко С. Є. Компетентні правоохоронні органи у сфері міжнародного співробітництва під час кримінального провадження // Актуальні питання розвитку правової системи в сучасній Україні : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (4 лют. 2025 р.). Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 100–102.

9. Зубенко С. Є. Запит про надання міжнародної правової допомоги: поняття та процесуальні вимоги // Modern Achievements in Legal Science and Practice (March 19–20, 2025, Riga, the Republic of Latvia) : International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. P. 278–280.

10. Зубенко С. Є. Співробітництво України з міжнародними організаціями при розслідуванні кримінальних правопорушень // Права людини та публічне врядування : матеріали VIII Міжнар. правничого форуму (м. Чернівці, 30 трав. 2025 р.). Львів ; Торунь : Ліга-Прес, 2025. С. 643–645.

11. Зубенко С. Є. Процесуальні засади видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення // Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кременчук, 5 груд. 2025 р.). Львів ; Торунь : Ліга-Прес, 2025. С. 267–270.

Дисертація Зубенка Сергія Євгеновича «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України» є завершеним науковим дослідженням, що містить висновки, пропозиції і рекомендації, які мають певний ступінь наукової новизни, а також теоретичне і практичне значення для криміналістики.

Дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, освітньо-науковій програмі «Правоохоронна діяльність» ДонДУВС.

Автор дисертації – Зубенко Сергій Євгенович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 262 – «Правоохоронна діяльність».

Головуючий на засіданні
науково-дослідної лабораторії з проблем
запобігання кримінальним правопорушенням
навчально-наукового інституту підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції
імені Е.О. Дідоренка
доктор юридичних наук, професор **Тимур ЛОСКУТОВ**

16 вересня 2026 року

Підпис головного наукового співробітника науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ Тимура Лоскутова засвідчую.

Т.в.о. начальника відділу
документування службової діяльності **Вікторія МЕЛЬНИК**